

Lengte

15 km

Start- en eindpunt

Vincent van Goghplein
5268 BZ Helvoirt

Openbaar vervoer

 Bus 140 Arriva Tilburg - 's Hertogenbosch Bushalte Oude Rijksweg, 5268 BT Helvoirt. Bushalte ligt bij KNP12, waar je de route kunt oppikken.

Parkeren

 Vincent van Goghplein, 5268 BZ Helvoirt

Horeca

 hotel Guldenberg
Guldenberg 12
5268 KR Helvoirt

 brasserie De Keizer
Lindelaan 58
5268 CD Helvoirt

 Lots, Oude Rijksweg 20, 5268 BT Helvoirt.

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

02-08-2023

Hart van Brabant

Deze Vincent van Gogh wandelroute in de omgeving van Helvoirt neemt je mee door het Brabantse landschap en langs plekken waar de familie van Gogh in Helvoirt heeft gewoond. De vader van Vincent van Gogh was er dominee van 1871 tot 1874 en zijn oom en drie ongehuwde tantes woonden er. Vincent voelde zich hier thuis, als hij vanuit Londen met vakantie naar Helvoirt kwam. De rondwandeling van 15,5 kilometer begint op het Vincent van Gogh Plein waar ook zijn standbeeld staat. De route leidt door Helvoirt langs een aantal opmerkelijke plekken, die de herinnering aan de familie van Gogh levend houdt. Eenmaal buiten de bebouwing wandelen we naar de Helvoirtse Heide, door bossen, open weidegebieden en langs de Zandleij. Onderweg passeren we Kasteel Zwijnsbergen en komen door het landelijke buurtschap Distelberg. Hotel De Guldenberg is een ideale plek voor een hapje en een drankje. Op de route krijg je het gevoel dat Vincent van Gogh over je schouders meekijkt en ontdek je het prachtige Brabantse landschap waar hij zo van hield. Deze wandelroute is een uitgebreide versie van de Van Gogh Route van VisitBrabant met extra aandacht voor specifieke Van Gogh plekken in Helvoirt!

Routebeschrijving verloopt grotendeels via knooppunten van het Wandelroutenetwerk VisitBrabant: Vincent van Gogh Plein - 11 - 59 - 12 - 11 - 10 - 64 - 61 - 20 - 67 - 66 - 7 - 6 - 16 - 15 - 11 46 - 60 20 - 61

Routebeschrijving

1 Deze Van Gogh Route vertrekt vanaf de parkeerplaats op het Vincent van Gogh Plein in het centrum van Helvoirt. We gaan hier van start onder het toezicht van Vincent van Gogh himself. We verlaten het Vincent en Gogh Plein via de Vincent van Goghstraat en komen verderop aan het kerkhof. Buiten de kerkhofmuur liggen een tweetal opmerkelijk graven. Allereerst het graf van Johannes van Gogh (1817-1885). De andere grafzerk is van Dorothea van Gogh (1815-1882) en Antje van Gogh (1812-1883), tantes van Vincent van Gogh. We vervolgen de Vincent van Goghstraat, die overgaat in De Jonge van Zwijnsbergenstraat tot we aan de Nederlands Hervormde Kerk komen. We wandelen linksaf voor de Nederlands Hervormde Kerk langs en dan rechtsaf door het kleine parkje tot we op de Torenstaat uitkomen. De route gaat hier rechtsaf met aan de overzijde van de straat de domineeswoning, die Theodorus Van Gogh met echtgenote Anna Carbentus en vijf van zijn kinderen bewoond heeft. Langs KNP59 komen we verderop in de Torenstraat voorbij het voormalige raadhuis van Helvoirt. Aan het einde van de Torenstraat bij KNP12 gaat de route voor de verkeerslichten aan de N65 rechtsaf over de Oude Rijksweg en komen we bij Oude Rijksweg 34 aan het pand waar de ongehuwde zussen Antje, Doortje en Mietje van Gogh van dominee Theodorus Van Gogh en tantes van Vincent van Gogh gewoond hebben. We vervolgen de Oude Rijksweg tot we bij het tankstation rechtsaf de Julianastraat inslaan. Aangekomen bij KNP11 op de kruising met de Vincent van Goghstraat steken we schuin naar links over er en wandelen door de Kerkstraat langs het kerkhof tot we op de kruising met de Bloeymanstraat komen. We slaan rechtsaf tot het punt waar we linksaf de smalle doorsteek van de Kloosterstraat ingaan. Door de nieuwe woonwijk en langs Helvoir Thuis, de centrale ontmoetingsplaats in Helvoirt, komen we uit op de Kastanjelaan bij KNP10. We slaan linksaf en komen meteen aan de Katholieke Sint Nicolaaskerk. Aan de Kastanjelaan staat naast de Sint Nicolaas kerk de dorpspomp: het 'Pomphuiske'.

2 Op het kruispunt van de Kastanjelaan, Kerkstraat, Achterstraat en Lindelaan bij KNP63 wandelen we rechtdoor de Lindelaan in langs KNP64. Aan het einde van de Lindelaan voorbij KNP61 steken we de spoorlijn Tilburg - 's Hertogenbosch over. We zijn nu op de Udenhoutseweg, waar we het beekje de Raamse Loop oversteken en de weg vervolgen tot we bij huisnummer 37 en KNP20. Hier slaan we rechtsaf een onverhard pad in. Aangekomen bij de bosrand wandelen we rechtdoor langs het verbodsbord, waar de wandelaar op de paden mag blijven. We betreden hier het Landgoed Kasteel Zwijnsbergen. Tussen de slootjes over een dijkje bereiken we de Zandleij, die we naar rechts volgen. Weer naar rechts komen we even verderop aan een bruggetje. Linksaf over het bruggetje gaat de route langs Kasteel Zwijnsbergen. Het landgoed bestaat uit een huis, tuinmanswoning, boerderij met bijgebouwen en park. We passeerden het tuinpaviljoen uit 1847, die naast het landgoed ligt en komen op de Helvoirtseseweg.

3 Op de Helvoirtseseweg slaan we bij KNP67 linksaf. Bij de Kasteelbrug aan de Zandleij gaat de Helvoirtseseweg over in de Nieuwkuijkseweg. Aan deze weg passeren we een aantal fraaie langgevelboerderijen. Het gaat in noordelijke richting tot we op de kruising met Guldenberg en de Loonse Baan komen. De route gaat schuin linksvoor de Oude Bossche Baan op om dan na ongeveer 200 meter bij KNP13 rechtsaf de zandweg langs Landgoed De Distelberg te nemen. We komen uiteindelijk weer vlak bij de Nieuwkuijkseweg uit. Hier verwijst de groengele markering van het wandelrouten netwerk naar links 't Hoog op. Verderop komen we bij KNP7 op de kruising met de Hoenderstraat uit. Hier staat een opmerkelijke langgevelboerderij uit 1702, die oorspronkelijk ook als herberg dienst heeft gedaan. Op de zijgevel zien we een geschilderd houten paneel, dat vertelt dat hier op 6 mei 1810 Napoleon met zijn gevolg gepasseerd is. Dat zou erop wijzen dat de nederzetting Distelberg aan een doorgaande route ligt, die in de Napoleontische tijd is aangelegd. Langs deze zijgevel wandelen we 't Hoog op en we bereiken verderop een veldkappelletje.

4 Aan het einde van t Hoog komen we met de bocht naar rechts en links aan de Duinoordseweg bij de toegang tot Camping Duinoord. De route gaat bij het infopaneel van het Wandelrouten netwerk en KNP6 rechtdoor de Giersbergsebaan op om dan bij de groengele routemarkering het eerste bospad naar links te nemen. We volgen het pad dat ons aan de noordzijde van de Helvoirtse Heide langs een zandverstuiving leidt. Het is het voormalig militair terrein de Distelberg, dat vanaf januari 2004 niet meer in gebruik is en in 2007 door de Dienst der Domeinen overgedragen is aan Natuurmonumenten. Het bospad langs de zandverstuiving leidt ons naar KNP16 waar we linksaf langs een slootje naar KNP15 wandelen, Hier rechtdoor komen we bij KNP11. We slaan rechtsaf en langs de bosrand hebben we naar links zicht op open landbouwgebied. We komen voorbij een robuuste zitbank met de naam Annemiek. De route verloopt langs een volgend bankje verder langs de bosrand tot aan de eerste gelegenheid om linksaf een paadje in te slaan tussen de weilanden door. Het paadje gaat verderop over in een zandweg. Met een licht buiging naar links en rechts langs De Heihoeve komen we op de Oude Bossche Baan en linksaf volgen we de zandweg met fietspad.

5 Op de zandweg passeren we KNP46 en slaan na ongeveer 150 meter het pad naar rechts in bij de groengele markering. Het eerste pad linksaf volgen we tot aan het punt waar een Mountainbike route op dit pad invoegt. Wij als wandelaar zijn genoodzaakt hier even linksaf en dan rechtsaf parallel aan deze Mountainbike route te wandelen. Weer rechtsaf bereiken we het punt waar de Mountainbike route rechtsaf het bos in gaat. Onze route slaat linksaf en zo betreden we na de sluitbalk en het infobord het terrein van conferentieoord Guldenberg met vrij toegang op

wegen en paden. We wandelen langs KNP60 rechtdoor richting hotel en slaan rechtsaf langs de parkeerplaats en het infopaneel naar de ingang en terras van conferentieoord Guldenberg met horeca.

6 Weer op weg verloopt de route rechtsaf rond het gebouw en een bospad leidt ons naar een T-splittings met een vennetje. Linksaf door het bos komen we bij een slagboom aan een asfaltweg (De Heikant), die we oversteken. Door het bos verloopt de route met de bocht naar links. Een smalle doorgang brengt ons op een zandpad en we passeren een in het bos gelegen villa aan de rechterzijde. In de bocht naar links steken we rechts de sloot over. Op deze met bomen omzoomde zandweg slaan we rechtsaf door het open gebied met links in de verte zicht op Kasteel Zwijsbergen. We steken de Zandleij over en komen we weer op het Landgoed Zwijsbergen. De route gaat rechthoekig door het bos en we worden naar links en rechts langs een bankje afgeleid naar het punt waar we het Landgoed Zwijsbergen eerder op de wandeling betreden hebben. We wandelen rechthoekig over het traject dat ons opnieuw naar KNP20 aan de Udenhoutseweg brengt. Op de Udenhoutseweg wandelen we linksaf terug richting Helvoirt. Als we de Raamse Loop en de spoorlijn overgestoken zijn, komen we aan KNP61 bij een klein parkje op de hoek met de Sint Jorisstraat. We wandelen de Sint Jorisstraat in, negeren de Vendelstraat tot we aan de Catharinastraat komen. We slaan hier linksaf en volgen deze straat met de bocht naar rechts tot we op de Achterstaat uitkomen. Nog even naar links en we staan aan het beeld van Vincent van Gogh op de hoek van het Vincent van Gogh Plein, waar we onze Vincent van Gogh wandeling gestart zijn.

Omgevingsinformatie

Beeld Vincent van Gogh

Het bronzen beeld van Vincent van Gogh als schilder met 'de main de maître' is een schepping van de Helvoirtse kunstenaars echtpaar Jean Bremers en Marianne Bremers-Deiman. Het is een geschenk van de Rabobank aan de inwoners van Helvoirt en is onthuld op 30 maart 1990 op de 137e geboortedag van Vincent van Gogh. Hij is uitgebeeld met een verminkt linker oor, dat hij volgens de overlevering op 23 december 1888 heeft afgesneden na een ruzie met de schilder Paul Gauguin, met wie hij bevriend was en samenwoonde in het Franse Arles.

Johannes van Gogh(1817-1885)

Deze Johannes van Gogh is een oom van Vincent van Gogh. Hij heeft carrière gemaakt bij de Nederlandse Marine en was zelfs opgeklommen tot Vice-Admiraal en Schout bij Nacht. Hij nam deel aan de Atjeh Oorlog en was drager van de Militaire Willemsorde en Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. In 1883 neemt hij zijn intrek in het Landhuis Rosen Haeghe van zijn zuster Geertruida Johanna 's Graeuwen - Van Gogh en zijn zwager en vriend Abraham Antoine 's Graeuwen. Johannes van Gogh overlijdt daar in 1885 en wordt als Protestant buiten de kerkhofmuur begraven. In 1886 wordt op initiatief van enkele hoofdofficieren van de Koninklijke Marine een cenotaaf, een karakteristiek 19e eeuwse grafmonument, op het graf van de Vice-Admiraal opgericht.

Nederlands Hervormde Kerk Helvoirt

Al in de 12e eeuw staat op deze plek een kapel, die omstreeks 1300 tot parochiekerk wordt verheven en gewijd is aan Sint Nikolaas. Rond 1510 krijgt de kerk na ingrijpende verbouwingen haar Gotische vorm met spitsbogige tongewelven in het schip, koor en transept. In het koorgewelf is een schildering, voorstellend 'Het laatste Oordeel', uit die tijd nog zichtbaar. Door de heroveringen van Prins Frederik Hendrik op de Spanjaarden in de 80-jarige Oorlog, komt Spaans Brabant definitief bij de Republiek der Verenigde Nederlanden en gaat de kerk over in handen van de Nederduits Gereformeerden. Tussen 1710 en 1792 wordt de toren gebruikt als gemeentehuis en wordt er schepenenrecht gehouden. In de Napoleontische tijd wordt het kerkgebouw toegewezen aan de Rooms-Katholieken, maar blijft uiteindelijk toch in het bezit van de Protestanten. Van 1871-1875 is Theodorus van Gogh, de vader van Vincent van Gogh, hier predikant in Helvoirt. In zijn ambtsperiode wordt in 1872 het mooiste kunstwerk, dat de kerk bezat, namelijk het eikenhouten oksaal uit het jaar 1500, verkocht aan Jonkheer Donatus Theodore Albéric van den Bogaerde van Terbrugge (1829-1895) voor fl. 400,-. Deze is nu te bewonderen in het Rijksmuseum Amsterdam. Wel laat hij bij zijn vertrek op 17 oktober 1875 nog een herinnering achter in de vorm van een grote Statenbijbel. In de Nederlands Hervormde Kerk kunt je deze bijbel zien liggen op de preekstoel.

Domineeswoning

Deze woning aan de Torenstraat betreft Theodorus Van Gogh op 31 januari 1871 met echtgenote Anna Carbentus en vijf van zijn kinderen: Anna, Theo, Elisabeth, Willemien en Cornelis. Vincent is dan al uit huis en heeft zelf nooit in Helvoirt gewoond. Hij reist met feestdagen en tijdens zijn vakantie af naar zijn ouders. Meestal logeert hij er een paar dagen. In 1874 krijgt hij langer verlof en verblijft dan van 27 juni tot 14 juli in Helvoirt. Ook met Kerstmis logeert hij in de pastorie. Het huis heeft een 18de eeuwse uiterlijk, maar is al in 1657 gebouwd, door de Katholieke Sint Gertrudis Abdij in Leuven, eigenaar van de oude kerk en de kerkelijke goederen in Helvoirt. De Protestanten onderhandelen na de Tachtigjarige Oorlog met de abdij, die zijn goederen mag houden in ruil voor de woning en salaris van een predikant. Tot 1954 blijft het een predikantswoning. Het pand is rond 1979 en 1988 grondig gerestaureerd.

Voormalige Raadhuis Helvoirt

Dit raadhuis met een houten klokkentorentje uit 1792 is opgetrokken in classicistisch bakstenen en voor 3.462 gulden gebouwd. In de Middeleeuwen vinden openbare samenkomsten nog plaats in de kerk waar te nemen besluiten aan de 'principaelste' ingezetenen worden voorgelegd. In de tweede helft van de 18e eeuw beginnen de Helvoirtse regenten te denken over een eigen raadhuis. Architect Antony van Erven maakt de tekening en plannen en op 30 januari 1792 vindt de openbare aanbesteding plaats. Na de restauratie van 1940 zijn de bijgebouwen nog tweemaal veranderd en uitgebreid. Men heeft er voor gewaakt dat het oorspronkelijke gedeelte van 1792 ongeschonden bewaard blijft. In 1989 is het gemeentehuis voor het laatst verbouwd en sinds de herindeling van januari 2021, als Helvoirt bij de Gemeente Vught hoort, is het in particuliere handen.

Oude Rijksweg 34 - Helvoirt

Een infopaneel geeft aan dat dit pand van grote betekenis is geweest voor de familie Van Gogh. Hier komen in 1875 de ongehuwde zussen Antje, Doortje en Mietje van Gogh van dominee Theodorus Van Gogh en tantes van Vincent van Gogh, te wonen. De grond waarop het huis is gebouwd, wordt in 1874 door de familie Van Gogh gekocht van de adellijke familie De Jonge van Zwijnsbergen. De familie van Gogh was met hen bevriend. Antje en Doortje van Gogh zouden hier ook overlijden en begraven worden naast de begraafplaats van Helvoirt. Het huis heeft een ruime tuin waarvoor ook de dominee zelf de handen uit de mouwen gestoken heeft. Uiteindelijk zou dit huis, dat gebouwd werd als dank aan de drie zussen voor de goede zorgen voor hun bejaarde vader, in de familie blijven tot 1899 als Mietje van Gogh het verkoopt en naar Rotterdam verhuist.

Katholieke Sint Nicolaaskerk

Deze kerk is in de jaren 1901-1903 gebouwd naar een ontwerp van architect Hubert van Groenendael (1868 - 1942). Het kerkgebouw is een driebeukige kruisbasiliek met hoge westtoren, gebouwd als vervanging van de oudere Waterstaatskerk. De Sint Nicolaaskerk geldt als een van de hoogtepunten van de Neo-Gotiek in Brabant door de zeer zeldzame en rijke inrichting en inventaris. In het interieur zien we fraai gebeeldhouwd Neo-Gotisch meubilair, communiebanken, biechtstoelen, een preekstoel, doopvont, hoogaltaar en zijaltaren. En in het verlengde van de linkerzijbeuk hangt een koperen Marianum, gemaakt in 1930 door de Bossche edelsmid Guillaume Cordang (1903-1986). Maar het is vooral de kleurenpracht van de uitbundige muurschilderingen en -panelen, waaronder de Kruisweg, De prediking van Paulus te Efeze en De prediking van Johannes de Doper. Ze zijn van de Roermondse kunstschilders Albin Windhausen (1863 -1946) en Paul Windhausen (1871-1944). Deze schilderingen zijn in de periode 2003 -2008 gerestaureerd omdat ze vervuild waren, maar niet beschadigd. Daarnaast zijn er in totaal schilderingen van negentig planten, vijftig dieren, meerdere heiligen en tableaus. Voor deze schilderingen krijgt de kerk in 2005 de Brabantse Monumentenprijs.

Het 'Pomphuiske

Als in 1866 Helvoirt geteisterd wordt door dysenterie, sterven aan deze epidemie 30 Helvoirtenaren. Er moet dan echt iets gebeuren aan de drinkwatervoorziening in het dorp! Het is Dokter Landman, die zich dat aantrekt. De gemeente gaat op zoek naar een centrale plaats midden in het dorp waar helder, zuiver drinkwater te vinden is. Zo wordt in 1869 op het kruispunt midden in Helvoirt tegenover de R.K. Sint Nicolaas kerk op een behoorlijk grote diepte door aannemer Jan Timmermans uit 's Hertogenbosch een waterput geslagen en een pomphuisje gebouwd, dat ook als aanplakzuil dient voor de gemeente en het laatste nieuws van Helvoirt! In 1927 verdwijnt het pomphuisje om plaats te maken voor een muziekkiosk. Vele huishoudens zijn dan al aangesloten op het waterleidingnet. Sinds 1984 houdt het 'Pomphuiske' de herinnering levend aan dat verleden!

Kasteel Zwijnsbergen

Verschillende bronnen vermelden dat Kasteel Zwijnsbergen al in de 14de eeuw bestaat. Maar ook in de 12de eeuw wordt al gesproken van een versterkte hoeve met die naam. Helvoirt is in die tijd een Heerlijkheid en de Heer woont op dit kasteel. De eerste Heer overlijdt in 1584 en wordt begraven in

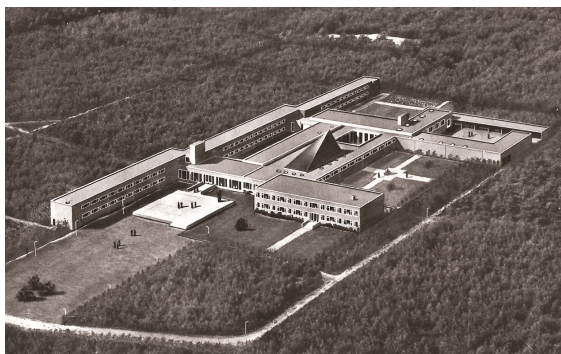
de Sint Janskathedraal van 's-Hertogenbosch. Eind 17de eeuw houdt de Heerlijkheid op te bestaan. Brabant is dan Generaliteitsland geworden en de Katholieke adellijke geslachten mogen geen hoge posten meer bekleden. Vanaf 1820 bewoont de Protestantse adellijke familie De Jonge van Zwijnsbergen het kasteel en zij zijn ten tijde dat de familie Van Gogh in Helvoirt woont, ook nauw betrokkens bij de Protestantse Gemeente. De Van Goghs staan zo op goede voet met de kasteelbewoners. Joan de Jonge van Zwijnsbergen (1821-1881) woont dan in Kasteel Zwijnsbergen en hij is als ouderling en kerkvoogd lid van de kerkenraad, waar dominee Theodorus van Gogh voorzitter van is. De familie De Jonge van Zwijnsbergen zal de voorname buitenplaats tot 1905 in bezit houden. Maar het kasteel raakt in verval, totdat in 1914 Mr. Frans van Lanschot, burgemeester van 's-Hertogenbosch, het landgoed koopt en laat herstellen. Op donderdag 29 maart 2001 breekt er brand uit in het kasteel Zwijnsbergen en het raakt hierdoor zwaar beschadigd. Op dit moment is het kasteel weer in zijn oude staat herbouwd, waarbij schilderijen model hebben gestaan voor de wederopbouw en restauratie van het kasteel.

Kappelletje 'Maria Hulp der Christenen'

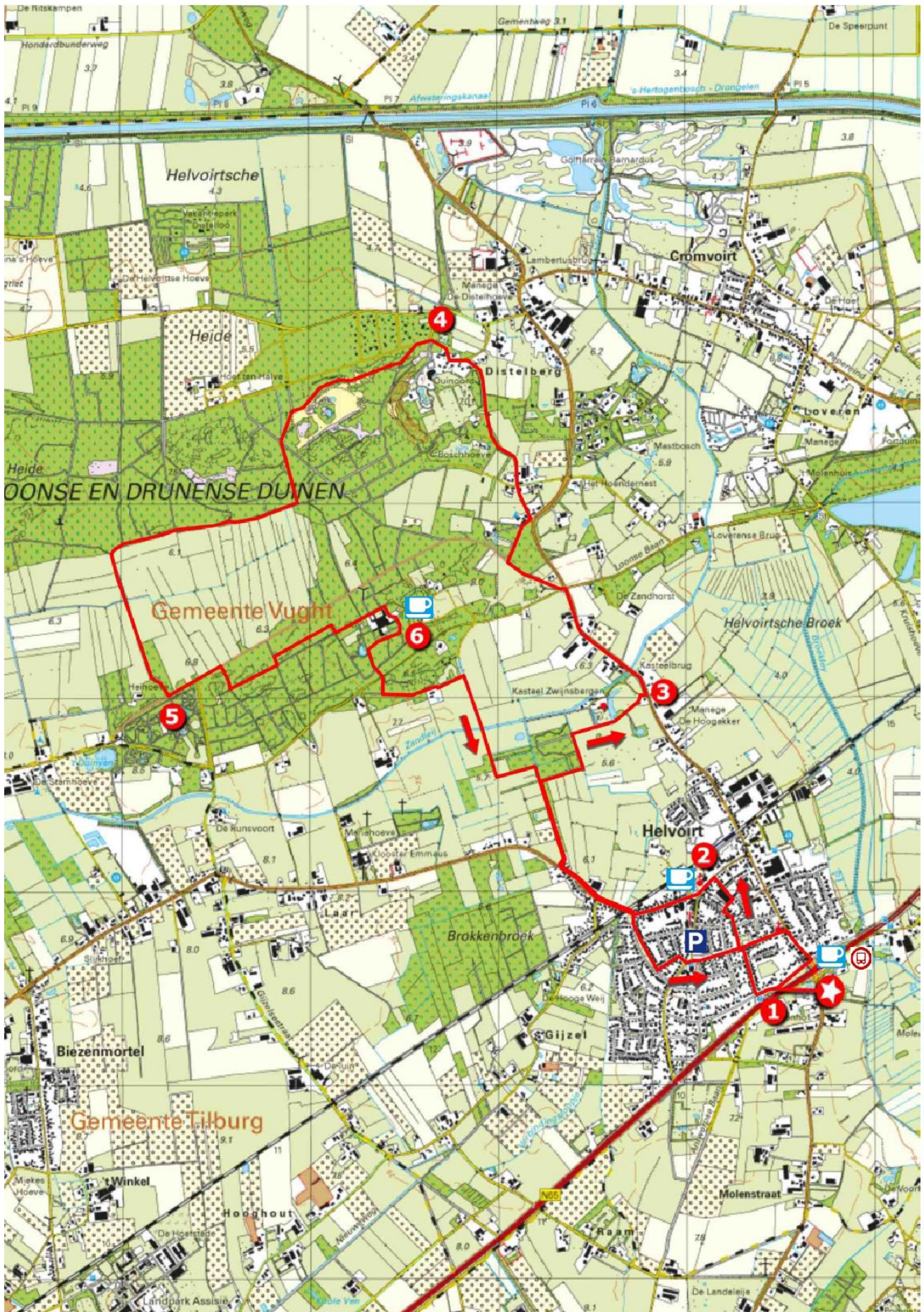
Deze veldkapel net buiten het kleine buurtschap Distelberg heeft een bijzonder verhaal. Als Jan van Vlijmen (1885 - 1946) uit het Noord-Hollandse Overveen aan het begin de Tweede Wereldoorlog besluit voor de veiligheid van zijn familie in Brabant een vakantiehuis te bouwen, valt zijn keuze op Distelberg. Hier verrijst een comfortabel landhuis met een grote schuur, met de naam Het Heiveld. Het wordt in de loop van 1941 opgeleverd. Als blijk van waardering krijgt Jan van Vlijmen, als opdrachtgever, door de architect Joop Reine, de aannemer en de werklieden een Maria kappelletje aangeboden. De kapel is toegewijd aan 'Maria Hulp der Christenen' met een Mariabeeld, in Romaanse stijl, uit een stuk spoorwegbiels. In oorlogstijd is het een plek om tot Maria te bidden om het oorlogsgevaar af te wenden. Na WOII wordt Het Heiveld door de familie Van Vlijmen verkocht. Maar het kappelletje blijft eigendom van de familie Van Vlijmen, die het onderbrengt in de J.M.B. van Vlijmen Stichting. Die stichting beschouwt de kapel als religieus cultureel erfgoed van Brabant en stelt zich tot doel de kapel in goede staat te beheren en te behouden. In 2019 is de kapel gerenoveerd. Het metselwerk is opnieuw gevoegd, de regenafvoer langs de wanden is beter in orde gemaakt, er is een aantal dakpannen vervangen en de hele kapel is opnieuw geschilderd.

Landgoed De Guldenberg

De naam Guldenberg verwijst naar een kleine zandheuvel die hier lag in een moerassig gebied. De boeren moesten een florijn betalen om hun karren over deze heuvel te laten trekken. Maar De Guldenberg is beter bekend als het voormalig retraitshuis van de paters Jezuïeten met de oorspronkelijke naam: Retraitehuis Loyola, verwijzend naar de H. Ignatius van Loyola, stichter van de Jezuïeten. Het retraitshuis is in 1965 gebouwd naar een ontwerp van de architecten H. Mens en J. Pruyn uit Vught. Het gebouw bestaat oorspronkelijk uit drie haaks op elkaar staande vleugels in een kruisvorm. Het bakstenen muurwerk met stroken beton is in de bouwstijl van de Bossche School, een traditionalistische stroming in de Nederlandse architectuur, gebaseerd op het gedachtegoed van Benedictijn en architect Dom Hans van der Laan. Het wordt in gebruik genomen als een 'trempunt van mensen en meningen'. Maar al in 1973 staken de Jezuïeten hun werk in het retraitshuis. Hierna wordt het gebouw beheerd door de Stichting Guldenberg, die het eerst gebruikt als internaat en later voor het geven van trainingen en organisatieadvies. In 1985 werd er het conferentiehôtel Guldenberg gevestigd.

Vincent van Gogh Route - Helvoirt, 15,5 km

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen